

АНАЛІЗ ПОРЯДКУ ЗАРАХУВАННЯ ПУБЛІКАЦІЙ В ПРОЦЕСІ ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

РУССИЙ В.В., МЕНЕЙЛЮК І.О., БОЧЕВАР К.І.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

З урахуванням стрімкого розвитку технологій, сучасних викликів науки та техніки зростає актуальність виконання вузькоспеціалізованих дисертаційних досліджень. Вони повинні мати визначену нормативними документами структуру та висвітлені певним чином у наукових публікаціях. Проблематику зарахування результатів досліджень в процесі присудження ступеня доктора філософії та пропоновані способи вдосконалення висвітлено в цій роботі.

В попередніх роботах [1, с.144; 2, с.74; 3, с.156-157] авторами: визначено проблеми рівнів інформаційного забезпечення та шляхи їх вирішення щодо питань академічної мобільності, дуальної та неформальної освіти академічної спільноти; проаналізовано проблеми імплементації нового Порядку присудження ступеня доктора філософії [4] (низький рівень обізнаності освітньої спільноти, наявність неточностей, помилок та невизначеностей); виконано аналіз впливу нових змін в Порядку присудження ступеня доктора філософії [4] на освітній процес (зокрема, висвітлено необхідність презентації дисертаційного дослідження на засіданні структурного підрозділу за 9 місяців до завершення навчання та інші важливі зміни).

Порядком [4] визначено, що наукові результати дисертації повинні бути висвітлені не менше ніж у трьох наукових публікаціях здобувача, до яких зараховуються:

1) статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України. Якщо така стаття опублікована у співавторстві, у дисертації зазначається особистий внесок кожного автора. Якщо число співавторів у такій статті (разом із здобувачем) становить більше двох осіб, така стаття прирівнюється до 0,5 публікації (крім публікацій, визначених підпунктом 2 цього пункту);

2) статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus (крім видань держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором);

3) не більше одного патенту на винахід, що пройшов кваліфікаційну експертизу та безпосередньо стосується наукових результатів дисертації, що прирівнюється до однієї наукової публікації;

4) одноосібні монографії, що рекомендовані до друку вченими радами закладів та пройшли рецензування, крім одноосібних монографій, виданих у державі,

визнаній Верховною Радою України державою-агресором. До одноосібних монографій прирівнюються одноосібні розділи у колективних монографіях за тих же умов.

Схожа система врахування наукових публікацій присутня при визначенні компетентності членів разової спеціалізованої вченої ради.

Компетентність членів разової ради за тематикою дослідження здобувача визначається наявністю не менше трьох наукових публікацій за тематикою дослідження здобувача за умови їх опублікування протягом останніх п'яти років до дня утворення разової ради та після присудження вченому ступеня доктора філософії (кандидата наук), до яких зараховуються:

- одноосібні монографії, що рекомендовані до друку вченими радами закладів та пройшли рецензування, крім одноосібних монографій, виданих у державі, визнаній Верховною Радою України державою-агресором. До одноосібних монографій прирівнюються одноосібні розділи у колективних монографіях за тих же умов (для іноземних видань - згідно з вимогами до наукових видань відповідної держави);

- наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України;

- наукові статті, опубліковані у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, крім видань держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором [4].

Одноосібна монографія загальним обсягом не менше п'яти авторських аркушів або наукова публікація у періодичному науковому виданні, віднесеному до першого - третього квартилів (Q1-Q3) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports, прирівнюється до двох наукових публікацій [4].

З вищенаведених положень Порядку [4] можливо виділити наступні проблемні аспекти.

- 1) Важко встановити відповідність тематики публікацій (здобувача та членів разової ради) та сутнісного змісту дисертаційної роботи.

- 2) Зараховуються одноосібні монографії або одноосібні розділи колективних монографій; патенти на винахід.

Розглянемо ці аспекти та шляхи їх вирішення.

- 1) Не існує чітких правил з визначення відповідності тематик публікацій до теми (сутності) дисертаційного дослідження. У зв'язку з цим доцільно встановити чіткі критерії відповідності. Наприклад, виконувати експертне співставлення комісією назви, ключових слів й сутнісного змісту та оцінювати відповідність по бальній шкалі.

2) Здобувачі ступеня доктора філософії, як і викладачі вкрай рідко виконують одноосібні монографії. Згідно Порядку [4] зараховуються навіть фахові статті, тоді як монографії можуть мати набагато більший внесок та містити більш вагомі наукові результати. Навіть, якщо вони виконані не одноосібно. При цьому одноосібний розділ колективної монографії може бути за обсягом дотичний до обсягу статті.

Здобувачу і членам разової спеціалізованої вченої ради раціонально зараховувати й монографії, які виконанні у співавторстві з урахуванням авторського доробку не менше ніж 1 авторський аркуш.

Здобувачі і викладачі іноді мають публікації науково-методичного характеру. Наприклад, підручники. Їх врахування зовсім не передбачено Порядком [4]. Бажано враховувати публікації подібного характеру як 0,5 від частки монографії.

Патенти на винахід дуже рідке явище серед здобувачів ступеня доктора філософії. Крім цього дані публікації взагалі не зараховуються при встановленні відповідності членів разової ради. На думку авторів раціонально враховувати патенти на винахід при встановленні відповідності членів разової ради та патенти на корисну модель для здобувачів ступеня доктора філософії.

Наведені рекомендації дозволять більш чітко та ефективно враховувати наукові публікації в процесі здійснення процедури захисту здобувача ступеня доктора філософії.

Література

1. Руссий В.В. Проблеми рівні інформаційного забезпечення в освітньому середовищі. Матеріали XXVII міжнародної науково-методичної конференції «Управління якістю підготовки фахівців» 21-22 квітня 2022 року. Одеса: ОДАБА, 2022. С. 144.

2. Семенова С.В., Руссий В.В. Проблеми імплементації нової процедури захисту для здобувачів рівня доктор філософії. XXVIII міжнародна науково-методична конференція «Управління якістю підготовки фахівців» 20-21 квітня 2023 року. Одеса: ОДАБА, 2023. С. 74.

3. Менеїлюк І.О., Руссий В.В. Аналіз впливу нових змін в порядку присудження ступеня доктора філософії на освітній процес. Матеріали XXIX міжнародної науково-методичної конференції «Управління якістю підготовки фахівців» 18-19 квітня 2024 року. Одеса: ОДАБА, 2024. С. 156-157.

4. Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (зі змінами): затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44. URL: <https://surl.li/ttvhty> (дата звернення 27.02.2024).